

De 7 kritieken

Externe kritiek

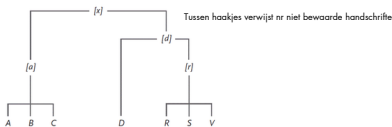
1 Herstellingskritiek of tekskritiek

Regel: Bron altijd raadplegen in originele vorm of op beste teksttraditie
Doel: Zo goed als mogelijk herstellen v/d tekst zoals auteur bedoelt of zoals oorspronkelijk neergepent, weergeven van *kritisch apparaat*

Origineel -> autograaf of apograaf

Pseudo-origineel

Meerdere afschriften voor handen: opstellen van **stemma** **codicum** indien geen archetype, waaruit onderlinge filiatie duidelijk blijkt -> **methode Lachmann**

identificatie is geen waarborg voor juistheid:

1) **Testen ten gunste:** sporen technische bijzonderheden in de bron op die overeenstemmen met de vermelde herkomst en die een outsiderfalsaris moeilijk kan kennen
2) **Testen ten laste:** Zoeken van elementen in de oorkonde die niet overeenstemmen met het taalgebruik, de stand van de wetenschap, de techniek, het schrifttype, van de tijd waaruit het document beweert te dateren

2 Oorsprongskritiek

Regel: Waarde bron wordt mee bepaald door persoonlijkheid van individu
Doel: Te weten komen waar, door wie en wanneer bron geschreven is

Bron deelt mee waar, wanneer en door wie opgesteld bv. juridische bronnen

Bron deelt oorsprong niet volledig mee

Auteur

1. Intellectuele auteur
2. Materiele auteur
3. Officiële, theoretische auteur
4. Juridische auteur

Datum

1. Terminus ante quem
2. Terminus post quem

3 Ontlenings- of oorspronkelijkheidskritiek

Doel: Vast stellen of de auteur rechtstreeks getuige van de feiten is, dan wel of hij of zij de getuigenis ontleent aan een vroegere auteur

Inspiratiebron?

Model niet aanwezig -> auteur is eerste getuige

Model verloren, verzwegen of aanwezig (gewone ontlening of plagiaat)

Datum, plaats en auteur van redactie van de modelbron opsporen

Letterlijke ontlening -> oorkonden
Parafraserende ontlening -> literaire teksten

4 Interpretatiekritiek

Doel: Vaststellen wat de juiste betekenis van de getuigenis kan geweest zijn

Primaire betekenis

Wat schuilt er onder letterlijke bewoording

Woorden verwijzen niet zomaar eenvoudigweg naar "dingen"
Poststructuralisme, postmodernisme -> elke voorstelling van de werkelijkheid is een tijdelijke constructie, gekoppeld aan individuele lezer en de taak van de wetenschapper is die constructie te ontmaskeren, te deconstrueren

5 Gezagskritiek

Regel: Hoe meer tussenschakels, hoe meer kans op onjuiste informatie, men hecht meer gezag aan getuigenis van ooggetuige
Doel: Vaststellen of de auteur van een relaas van bepaalde feiten al of niet spreekt met het gezag van een ooggetuige

Zoeken van eerste reële ooggetuige en proces van de waarde van de getuigenis toepassen
1) Auteur tijdgenoot?
2) Kan die ooggetuige zijn? (oorsprongskritiek, onbewaakte ogenblikken)

1. Psychologische en karakteriële vooringenomenheid van de auteur (slordig bv.)
2. Selectie op grond van interesse
3. Menselijke vooringenomenheid bij waarnemen: Wishful thinking syndroom, confirmation bias
4. Optekenen na verloop van tijd: hoe later hoe meer vergissingen...
5. Menselijke mythomanie: onaangename of ongunstige feiten wegcijferen...
6. Onmogelijkheid van een secuur overzicht van alle feiten: sommige aspecten niet nauwkeurig waarneembaar do getuige

6 Bevoegdheidskritiek

Nauwkeurigheid van de waarneming

Begrijpen van de feiten

Psychologische factoren

1. Gebrekkige kennis, ontbreken van kennis
2. Technisch karakter van handelingen enkel toegankelijk voor insiders: beroepsmissvorming, (an)bevoegdheid

1. Emotionele omstandigheden
2. Invloed gezag van officiële en andere informatiemedia
3. Glaubensunvilligheid
4. Bewustzijnsgraad van observerende tijdgenoot: bewuste doorleefde werkelijkheid en onbewust ondergane werkelijkheid

7 Rechtzinnigheidskritiek

Regel: Vooroordelen afleiden uit levensloop auteur, blootleggen van inconsequenties
Doel: Zoeken en blootleggen van verdraaide, verzwegen zaken, opzettelijke en onopzettelijke getuigenissen en dergelijke

Feiten verdraaien of verzwigen

Opzettelijke of onopzettelijke getuigenissen

- Motieven:
1. Politiek
 2. Dwang: materieel of moreel
 3. Vooroordelen van sociale aard, partijaanigheid, ras en milieu
 4. Sympathie-antipathie tegenover bepaald doctrine of bevolkingsgroep

Interne kritiek